

VII.564.56.2018.AJK

**Pan
Michał Lasota
Zastępca Rzecznika
Dyscyplinarnego Sędziów Sądów
Powszechnych**

Krajowa Rada Sądownictwa
ul. Rakowiecka 30
02-528 Warszawa

Na podstawie informacji prasowych Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z własnej inicjatywy¹ sprawę dotyczącą wezwania przez Pana Rzecznika sędziego Igora Tuleyi i Bartłomieja Przymusińskiego do złożenia wyjaśnień dotyczących ich udziału w programach informacyjnych, w których wypowiedzieli się oni na temat aktualnej sytuacji w wymiarze sprawiedliwości. Ponadto z doniesień medialnych wynika, że Przewodniczący Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”- Pan Krystian Markiewicz został wezwany na przesłuchanie w sprawie przekroczenia przez sędziów granic swobody wypowiedzi publicznej, w opiniach wygłaszanych publicznie na temat innych sędziów i „przedstawicieli organów konstytucyjnych”².

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich opisane powyżej działania mogą prowadzić do wywołania wśród sędziów tzw. „efektu mrozącego”, polegającego na zniechęceniu wskazanych powyżej oraz innych sędziów do udziału w przyszłości w debacie publicznej na temat reform ustawodawczych dotyczących sądownictwa

¹ Art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich – Dz. U. z 2017 r. poz. 958 ze zm.; dalej: ustawa o Rzeczniku.

² Por. M. Jałoszewski, *Sędziowie z Iustitii – Tuleya i Przymusiński – mogą mieć dyscyplinarki za krytykę nowej KRS*, <https://oko.press/sedziowie-z-iustitii-tuleya-i-przymusinski-moga-miec-dyscyplinarki-za-krytyke-nowej-krs/> z dnia 9.09.2018 r., data ostatniego dostępu: 18.09.2018 r.

i bardziej ogólnie - problemów związanych z zapewnieniem niezależności sądów³.
Z uwagi na powyższe pozwalam sobie przedstawić Panu Rzecznikowi następujące uwagi.

W omawianym kontekście należy mieć na uwadze wyrok z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie *Baka przeciwko Węgrom* (skarga nr 20261/12) wydany przez Wielką Izbę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: Trybunał). Trybunał stwierdził, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia prawa do sądu oraz wolności słowa sędziego Baki, a więc do naruszenia art. 6 i 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka⁴.

W szczególności należy zwrócić uwagę na fakt, iż sędzia Baka, pełniąc funkcję prezesa Sądu Najwyższego i przewodniczącego węgierskiej Krajowej Rady Sądownictwa publicznie wyraził swoje poglądy na temat rozmaitych reform ustawodawczych dotyczących węgierskiego sądownictwa. Zdaniem Trybunału, sędzia Baka miał nie tylko prawo, ale i obowiązek jako przewodniczący Rady, wyrazić opinię o reformach ustawodawczych dotyczących sądownictwa, bowiem funkcje i obowiązki sędziego obejmowały wyrażanie poglądów na temat reform ustawodawczych mogących wpływać na sądownictwo i jego niezależność. Trybunał odwołał się przy tym do dokumentów Rady Europy, które uznają, że **każdy sędzia jest odpowiedzialny za promowanie i ochronę niezawisłości sędziowskiej, a sędziowie i sądownictwo powinni być konsultowani i zaangażowani w prace nad ustawodawstwem dotyczącym ich statusu oraz - bardziej ogólnie - funkcjonowania systemu sądowniczego.** Trybunał podkreślił przy tym, iż poglądy i oświadczenia sędziego Baki, wyrażone publicznie, nie zawierały ataków na innych sędziów ani krytyki sądów w toczących się sprawach. Sędzia wyraził swoje poglądy i krytykę na temat reform konstytucyjnych i ustawodawczych w sądownictwie, na temat kwestii związanych z funkcjonowaniem i reformą systemu sądowego, niezawisłością i nieusuwalnością sędziów oraz obniżeniem ich wieku emerytalnego, zaś wszystkie z nich były kwestiami interesu publicznego. Jego wypowiedzi były wyłącznie krytyką ze ściśle zawodowego punktu widzenia. Trybunał uważał więc, że wypowiedzi sędziego Baki,

³ Por. M.A. Nowicki, *Wprowadzenie nowych przepisów konstytucyjnych oznaczających przedwczesne zakończenie kadencji prezesa Sądu Najwyższego w reakcji na krytykę z jego strony przeprowadzanych reform prawnych Baka przeciwko Węgrom* (wyrok – 23 czerwca 2016 r., Wielka Izba, skarga nr 20261/12 – przyjęta do rozpatrzenia na wniosek rządu), omówienie dostępne pod adresem internetowym: https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/07/Omowienie_orzeczenia_Baka_przeciwko_Wegrom1.pdf, data ostatniego dostępu: 18.09.2018.

⁴ Zob. M. Wróblewski, *Granice ekspresji i wypowiedzi sędziego*, „Krajowa Rada Sądownictwa. Kwartalnik” 1/2017, s. 29-34.

mieszczące się w kontekście debaty o sprawach bardzo ważnego interesu publicznego, wymagały wysokiego poziomu ochrony wolności wypowiedzi⁵.

Zgodnie z art. 114 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2018 r., poz. 23 ze zm.; dalej: P.u.s.p.), rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności wyjaśniające na żądanie Ministra Sprawiedliwości, prezesa sądu apelacyjnego lub prezesa sądu okręgowego, kolegium sądu apelacyjnego lub kolegium sądu okręgowego, Krajowej Rady Sądownictwa, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym ustaleniu okoliczności koniecznych dla stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w terminie trzydziestu dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez rzecznika dyscyplinarnego.

Rzecznik dyscyplinarny w ramach czynności wyjaśniających może wezwać sędziego do złożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego przedmiotu tych czynności, w terminie czternastu dni od dnia otrzymania wezwania. Rzecznik dyscyplinarny może również odebrać od sędziego oświadczenie ustne. Niezłożenie oświadczenia przez sędziego nie wstrzymuje dalszego biegu postępowania (art. 114 § 2 P.u.s.p.).

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się do Pana z prośbą o przedstawienie wyjaśnień, jakie przesłanki przemawiały za wezwaniem wskazanych sędziów do złożenia wyjaśnień co do ich udziału w programach informacyjnych, w których wypowiedzieli się oni na temat aktualnej sytuacji w wymiarze sprawiedliwości. Proszę również o informację na czyj wniosek podjęte zostały czynności wyjaśniające w przedmiotowej sprawie.

Z poważaniem

(Stanisław Trociuk)

⁵ M.A. Nowicki, *op. cit.*, s. 5-6.